

Úvodní slovo

Milí kolegové a přátelé, představitelé měst a krajů, pracovníci úřadů, dopravní odborníci, zájemci o udržitelnou mobilitu,

přinášíme Vám na úvod krátké poselství evropské komisařky pro mobilitu a dopravu Violetty Bulc, které zaznělo na klimatickém summitu COP24. Součástí summitu byl i „Den dopravy“, v němž bylo projednáno, jak mohou řešení v oblasti mobility napomáhat ke snížení dopadů globálních klimatických změn. Doprava v současné době představuje čtvrtinu celosvětových emisí skleníkových plynů.

Řešení otázky klimatických změn v souvislosti s dopravou ve městech bylo hlavním tématem. Významné snížení škodlivých emisí lze docílit v městské osobní dopravě, která odpovídá za jednu třetinu emisí CO₂. Několik měst zde představilo své zkušenosti s nízkouhlíkovou mobilitou, mezi nimi byly Gent, Lisabon a Varšava.

Obr. 1: Violetta Bulc při projevu v rámci summitu v Katovicích.
Zdroj: <http://www.eltis.org/discover/news/commissioner-bulc-cop24-summit-cities-should-make-sustainable-choices-attractive>.

Na tiskové konferenci evropská komisařka pro mobilitu a dopravu Violetta Bulc pronesla:

„Chci připomenout zástupcům jednotlivých obcí a měst, že hrají obrovskou roli při vytváření udržitelných způsobů v přepravě, a je jen na nich, jak moc budou pro uživatele tyto udržitelné způsoby atraktivní. Na lokální úrovni lze zavádět vhodné podmínky pro rozvoj bezemisní veřejné dopravy, poskytovat bezpečnou a atraktivní infrastrukturu pro cyklisty a chodce a také využívat data za účelem poskytování mobility jako služby.“

Ještě před summitem COP24 přijala Evropská komise dlouhodobou strategii pro Evropu (do roku 2050) s názvem

Čistá planeta pro všechny. K této strategii se komisařka vyjádřila následovně:

„Všechny způsoby dopravy by měly přispět k dekarbonizaci naší vytvářeného systému mobility. Cílem je dosáhnout do roku 2050 čisté mobility s nulovými emisemi. To vyžaduje systémový přístup, podporovat nízko emisní či bezemisní vozidla, značně zvýšit kapacitu železniční sítě a rozvíjet dopravní systém postavený na digitalizaci. Zároveň je třeba vytvářet podmínky pro změnu dopravního chování, nabídnout alternativní zdroje paliv a zaměřit se na rozvoj chytré infrastruktury s dosažením globálních závazků. To vše je motivem pro nové inovace a investice.“

V návaznosti k tomuto tématu Vám přinášíme aktuality z konference v Žilině, která se zabývala novinkami a trendy v městské mobilitě a také report z konference o dopravním plánování a datech v dopravním chování. Inspiraci k rozvoji cyklistiky naleznete v příspěvku věnujícímu se semináři o rozvoji cyklodopravy v kopcovitých městech. Připomínáme také možnost účasti na webinářích. V závěru naleznete inspirativní řešení z evropských měst a přehled akcí, které se v příštích měsících konají.

Přejeme Vám poklidné a pohodové prožití svátků vánočních v okruhu svých nejbližších. Budeme se těšit na společné setkávání na akcích, které chystáme v příštím roce.

Obr. 2: Interiér testovaného autonomního autobusu Gacha pro náročné klimatické podmínky v Laponsku, zdroj: <https://www.svetmobilne.cz/gacha-autonomni-autobus-i-pro-narocne-podminky-laponska/6973>

OBSAH

Str. 1. - Úvodní slovo

Str. 2. - **Téma čísla: Městská mobilita**

Konference Plánování městské mobility – novinky a trendy, Žilina

Str. 3. - **Z událostí sítě CIVINET Česká a Slovenská republika**

Webináře k tématům udržitelné mobility

Z prostředí měst/informace pro města

K plánování dopravy potřebujeme data o dopravním chování

Seminář Cyklistika v kopcovitých městech

Str. 4. - **Informace a zajímavosti z dění v oblasti udržitelné mobility**

Omezení provozu motorové dopravy v okolí školy ve Vídni

Zavedení pravidelného zákazu vjezdu motorové dopravy do centra Paříže

V Itálii se realizuje první SUMP na metropolitní úrovni

Str. 5. - **Jak se stát členem CIVINETu**

Kalendárium: Události v roce 2018

Téma čísla: Městská mobilita

Konference Plánování městské mobility – novinky a trendy, Žilina

Ve dnech 15. a 16. listopadu se v Žilině konal seminář Plánování městské mobility – novinky a trendy, kterého se zúčastnilo na 50 zástupců samospráv měst a krajů z České a Slovenské republiky.

Mezi prezentujícími zástupci byli také hosté ze zahraničí, kteří představili zkušenosti ze zahraničí a účastníci měli možnost zapojit se do odpoledního workshopu k územnímu plánování a udržitelné mobilitě.

Seminář zahájili zástupci města Žilina a organizátoři akce ze sítě CIVINET Česká a Slovenská republika a Centra dopravního výzkumu, v. v. i.

Obr. 3: Zástupci měst a krajů z českých a slovenských měst na konferenci, autor: Daniel Szabó

Program semináře zahájila prezentace Ministerstva dopravy a výstavby Slovenské republiky na téma Stav městské mobility ve slovenských městech, kterou prezentoval Vladimír Tóth a Peter Rozsár. Informovali nás, v čem je třeba se zlepšit při podpoře udržitelné mobility, o vydání Manuálu dobré mobility, která by měla být základem každého politika a iniciativě, která přišla ze strany ministerstva – vytvoření pracovních skupin na slovenském Ministerstvu dopravy: Pracovní skupině pro podporu udržitelné mobility a Pracovní skupině k harmonizaci veřejné osobní dopravy.

Další prezentace Luboše Slobodníka a Rastislava Vozárika z Městského úřadu v Žilině představila Akční plán nízkouhlíkové mobility a Aktivitu města na podporu udržitelné městské mobility.

V první prezentaci zazněly informace k projektu, který zavádí opatření pro podporu nízkouhlíkové mobility. Pokračováním bylo představení projektů k udržitelné mobilitě města: doplnění prvků současné cyklistické infrastruktury a rozšíření cyklotras, zavádění bikesharingu, představení modernizace vozového parku MHD, regulace vstupů do pěší zóny, instalace nabíjecí stanice pro elektromobily a elektrokola, implementace parkovací politiky a osvětové kampaně, které město Žilina pořádá.

Následovala prezentace o národní síti CIVINET Česká a Slovenská republika, kterou prezentovali Michal Bajgart a Daniel Szabó. V Evropě funguje celkem 13 národních sítí CIVINET s cílem podpořit a prosadit opatření k realizaci udržitelné mobility. Jednotlivé sítě mezi sebou spolupracují (výměna znalostí v tématech CIVITAS, spolupráce na projektech, stáže k systémovým řešením, odborné exkurze). Nabízí zapojení pro města a kraje, jež chtějí aktivně podporovat udržitelnou mobilitu na svém území.

Zahraniční host profesor Josko Deur z Univerzity Záhřeb představil Softwarový nástroj pro plánování elektrifikace městské autobusové dopravy, kde byla zdůrazněna podpora udržitelnosti veřejné dopravy ve městech.

Inspirativní prezentací pro mnohé zástupce měst bylo představení Transformace dopravního systému města Malacky směrem k udržitelné mobilitě od zástupce primátora Milana Ondroviče.

Obr. 4: Prezentace a workshop pod vedením zahraničního experta Clause Koellinger, autor: Daniel Szabó

Po obědové pauze nás do odpoledního bloku zasvětil svojí prezentací Claus Köellinger z rakouského institutu pro udržitelnou mobilitu FGM Amor. Prezentace a následný workshop na téma Územní plánování a městská mobilita byl vítaným nástrojem, jak v menších skupinách spolupracovat a dosáhnout společného výsledku na zadané téma. Společná večeře a doprovodný program zakončil první den akce. V pátek jsme zahájili exkurzi vypraveným autobusem Dopravního podniku města Žilina k vybraným opatřením pro udržitelnou mobilitu v Žilině. Navštívili jsme vodní dílo, při kterém je nově zbudovaná pump tracková dráha, následovala prohlídka dispečinku a areálu vozovny Dopravního podniku města Žilina. Závěrem jsme se podívali na ukázkou vstupů do pěší zóny. Jsme rádi za pozitivní ohlasy účastníků na seminář a těšíme se na dalších akcích, které pro vás CIVINET Česká a Slovenská republika v příštím roce pořádá.

Obr. 5: Společná exkurze na pump trackovou dráhu u vodního díla na Váhu

Z událostí sítě CIVINET Česká a Slovenská republika

Webináře k tématům udržitelné mobility

Připomínáme možnost **zúčastnit se webinářů** k následujícím tématům:

- Prátele nebo protivníci? Praktické zkušenosti z komunikace v rámci SUMP (22.1.2019, 10,30h)

- Výběr opatření (6.2.2019, 14,00h)
- Monitoring a evaluace (27.2.2019, 14,00h)
- Získání politické podpory pro téma udržitelné městské mobility (bude upřesněno)

Webináře proběhnou v angličtině, jména lektorů a postup k přihlášení naleznete na této adrese: <http://sump-network.eu/webinars/>.

Z prostředí měst/ informace pro města

K plánování dopravy potřebujeme data o dopravním chování

V Brně proběhla konference Dopravní chování v datech, zaměřená na sběr a využití dat o dopravním chování obyvatelstva.

Pro řízení a plánování dopravy v 21. století je nezbytná znalost chování účastníků dopravy. Tuto znalost lze získat pouze systematickým měřením a zjišťováním prostorových, časových a dalších aspektů cestování. Konference Dopravní chování v datech, která proběhla 31. října 2018 v Brně, si kladla za cíl otevřít mezioborovou diskuzi ohledně dat o dopravním chování, způsobu jejich sběru, analýze a využití při řízení a plánování dopravy.

Konference se zúčastnila více jak stovka českých i slovenských zástupců ministerstev, dopravních úřadů měst a krajů, koordinátorů dopravní obslužnosti, osobních dopravců, odborníků z univerzit i nezávislých organizací a zájmových sdružení i soukromých konzultačních firem v oblasti dopravního plánování a řízení dopravy.

Keynote speakrem konference byl Paul Riley, uznávaný dopravní specialista a konzultant JASPERS při Evropské investiční bance, který zdůraznil nezbytnost analýzy poptávky v průběhu přípravy projektů. Dobrá analýza potřeb v rámci celého koncepčního cyklu pomůže nadefinovat zájem a vede k uživatelsky zaměřenému konceptu s dobrou hodnotou za vydané prostředky. Dopravní model musí být schopný adekvátně reagovat na změny a být neustále (veřejně) k dispozici. Je třeba institucionalizovat pravidelný sběr dat a následné modelování. V zadávacích dokumentacích by měla být úzce specifikovaná potřebná data a vymezené dostatečné zdroje a čas na vývoj modelu.

Další prezentované příspěvky se zaměřily na klasické i inovativní způsoby měření dopravy, jako jsou dotazníková šetření, měření intenzit dopravy pomocí kamerových systémů, či využití zbytkových dat od mobilních operátorů. Nechyběly však ani konkrétní příklady využití dat na úrovni firem, organizací, měst či celého státu.

Konferenci organizovalo Centrum dopravního výzkumu, v. v. i., pod záštitou ministra dopravy, Ing. Dana Ťoka a hejtmána Jihomoravského kraje, JUDr. Bohumila Šimka.

- Alena Klímová, Petr Kouřil -

Seminář Cyklistika v kopcovitých městech

Seminář se konal v termínu 15.11.2018 v Praze, pořadatelem a organizátorem semináře byl spolek Auto*Mat. Hlavním tématem bylo to, zda brání rozvoji cyklo dopravy kopcovitý terén. Na seminář přijali pozvání zahraniční hosté z Portugalska, Švýcarska a Rakouska. Obecně se ukazuje, že kopce nejsou tím, co rozvoji cyklo dopravy v členitých městech brání nejvíc.

Kopcovitý Bern jako rovinatý Pardubice

Hlavní pražské ulice mají sklon do 5 %, což dovoluje i pohodlnější jízdu rychlostí kolem 10 km/h. Většina čtvrtí je také místně rovinatá, podobně jako ve švýcarském Bernu. Ten se však může prezentovat až 15% podílem cyklo dopravy, podobně jako je tomu u rovinatých Pardubic.

Bernu se podařilo dosáhnout velmi slušného podílu cyklo dopravy i díky hojnému používání cyklopruhů na hlavních ulicích. Současný podíl chceme zachovat a začít více soustředit na infrastrukturu oddělenou od automobilového provozu, podobně jak je tomu v Dánsku a Nizozemí.

Využití elektrokol řešení?

Prezentována byla i řada řešení v podobě elektrifikovaných bikesharingů. U elektrol se řešila možnost zvýšení rychlosti, do které elektropohon pomáhá, ze současných 25 na 32 km/h. Tak by bylo elektrokolo v provozu stejně rychlé jako jízda zdatného cyklisty.

Kopce nejsou hlavní překážkou

Vratislav Filler z Auto*Matu prezentoval fyzikální skutečnost, že čerstvý protivítr je pro cyklistu stejně zatěžující jako několikaprocentní stoupání. Filler také upozornil na to, že k jízdě na kole do kopce je často nutné připočíst i vliv dlažby nebo silného provozu. Oba tyto faktory činí stoupání fyzicky i psychicky mnohem náročnějším.

Cílem měst by nemělo být pouhé navýšení podílu cyklodopravy, ale umožnit jezdit na kole všem, kdo chtějí. Pro uživatele kol

není překážkou kopcovitý reliéf, ale nedostatečná infrastruktura v podobě cyklostezek. To dokazuje i průzkum mezi obyvateli Lisabonu, kde pouhých 6 % populace uvádí, že překážkou je kopcovitý terén.

Propagace cyklodopravy ve městech

Jízdní kolo lze jednoznačně propagovat jako celospolečensky atraktivní a potřebný způsob dopravy a zároveň záležitost moderního životního stylu. Je ideálním dopravním prostředkem, který reprezentuje udržitelnou mobilitu měst, vzhledem k tomu, že nevytváří emise, podporuje rozvoj veřejných prostor a přispívá k lepší zdravotní kondici uživatelů.

Zdroj: <https://www.auto-mat.cz/2018/11/cyklistika-v-kopcovitych-mestech-rozhodne-ano>.

Informace a zajímavosti z dění v oblasti udržitelné mobility

Omezení provozu motorové dopravy v okolí školy ve Vídni

Vídeňský pilotní projekt zakazující vjezd automobilů na začátku školního dne skončil a výsledky poukazují na úspěšnost celého projektu. V době konání projektu byl u základní školy «Vereinsgasse» zakázán vjezd motorové dopravy v ranních hodinách (od 7:45 do 8:15), vjezd byl povolen pouze cyklistům.

Výsledky projektu ukazují, že zákaz motorizované dopravy je pro žáky mnohem bezpečnější. Objem dopravy v těsné blízkosti školy i blízkém okolí značně poklesl. Žáci školy místo svozu autem začali používat k dopravě do školy jízdní kola, koloběžky nebo šli pěšky. Pozitivní ohlasy ze stran rodičů, žáků, vedení školy i obyvatel této lokality přinesli to, že opatření bude zavedeno jako trvalé.

Obr. 6: Rušný automobilový provoz v okolí škol ve Vídni. Zdroj: <http://www.eltis.org/discover/news/viennas-school-street-project-could-be-extended>.

Více než 20 dalších vídeňských škol spolu se sdruženími rodičů usilují o zavedení opatření v ranních hodinách a předkládají své návrhy vedení města. Implementace je nyní na posouzení a rozhodnutí odpovědných správních orgánů.

Zdroj: <http://www.eltis.org/discover/news/viennas-school-street-project-could-be-extended>.

Zavedení pravidelného zákazu vjezdu motorové dopravy do centra Paříže

Starostka Paříže Anna Hidalgo prosazuje, aby bylo historické centrum města uzavřeno motorizované dopravě každou neděli, s platností od konce roku 2019. Již na podzim 2018 se na každou neděli v měsíci větší část centra města stala výhradně pěší zónou. Plán prezentovaný starostkou podrobně popisuje rozšíření opatření na území 4 městských obvodů v centru Paříže. Hlavním cílem je omezení automobilové dopravy v oblasti s největším turistickým ruchem, kde se nachází muzeum Louvre nebo katedrála Notre Dame. Současné pěší zóny nezahrnují celé centrum města. Řada hlavních silnic a bulvárů zůstává otevřená motorové dopravě.

Snížení znečištění ovzduší ve městě je jednou z hlavních priorit volebního programu, který starostka uvedla ve volebním programu při svém zvolení v roce 2014. Komunální volby v Paříži se budou konat opět v roce 2020 a do této doby chce starostka opatření zavést.

Starostka však nezískala jednomyslnou podporu od všech 4 městských obvodů. V jednom ze 4 obvodů namítali, že se dopravní koloky a znečištění ovzduší přesune za hranici vymezené pěší zóny. Představitelé dalších městských obvodů chtějí postupné zavádění či povolení výjimek pro rezidenty, taxi služnu, IZS, autobusy MHD nebo doručovací službu.

Zdroj: <http://www.eltis.org/discover/news/extended-pedestrianisation-plans-paris>.

V Itálii se realizuje první SUMP na metropolitní úrovni

Plán udržitelné městské mobility (SUMP) v Bologni odsouhlasila starostka Virginie Merola, je tak prvním plánem mobility, který je koncipován na úrovni metropolitního města v Itálii.

Cílem plánu mobility je zvrátit stávající modální rozdělení, v němž dominuje motorizovaná doprava. Do roku 2030 se 60% celkových cest v metropolitní oblasti bude realizovat udržitelně: pěšky, na kole nebo veřejnou dopravou. Změnou dělby přepravní práce se má docílit ke snížení emisí z dopravy o 40%.

Obr. 7: Letecký pohled na město Bologna. Zdroj: <http://www.eltis.org/discover/news/first-sump-implemented-metropolitan-level-becomes-reality-italy>.

Jedním z nejnovativnějších aspektů SUMPu je posun od koncepce «městské» veřejné dopravy k «metropolitní». Zavedení jediné integrované jízdenky na celou metropolitní oblast umožní jednodušší odbavení. Nové opatření zavádějící integrované jízdné bude doprovázen navýšením počtu spojů na příměstských vlakových

linkách. Zavedeny budou vlakové spoje s intervalem 15 minut a tzv. Metrobusů – expresní autobusové linky na nejvytíženějších trasách. Kromě toho budou nově pořizované autobusy MHD od roku 2020 výlučně elektrické.

Další změnou je prosazování tzv. měkkých (neinfrastrukturních) opatření mobility, zejména kampaně podporující jízdu na kole a pěší přepravu na krátké vzdálenosti. Z tohoto důvodu metropolitní plán cyklopravy (Biciplan) předpokládá zvýšení zájmu o přepravu na kole a podpoří vytvoření 700 km nových ucelených a vzájemně propojených cyklistických tras s přesnou identifikací oblastí, kde bude zakázán vjezd motorové dopravy. Koncept «zón 30» se navíc změní na «město 30»: to znamená, že nebude možné překročit rychlost 30 km / h po celé silniční síti v Bologni, s výjimkou hlavních silničních tahů.

„Bonusem“ pro udržitelnou mobilitu bude pravděpodobně zavedení slev na jízdné a předplatné pro ty, kteří se zřeknou svého automobilu ve prospěch udržitelnějších dopravních řešení. Město také počítá se zavedením nízkoemisní zóny na území vnitřního města.

Zdroj: <http://www.eltis.org/discover/news/first-sump-implemented-metropolitan-level-becomes-reality-italy>.

Kalendárium

Události CIVITAS v Evropě:

20. - 21. 2. 2019, Kongres udržitelné městské mobility, Bilbao (Španělsko)

Toto je první ročník mezinárodní akce, jejímž cílem je diskutovat nad budoucností mobility ve městech ve vztahu k dosažení cílů udržitelného rozvoje 21. století.

Předpokládá se zapojení více než 40 řečníků, kteří se budou zabývat hlavními strategickými aspekty rozvoje systémů udržitelné městské mobility. Hlavní témata budou rozdělena:

- Veřejná politika a strategie
- Technologie a inovace - poskytovatelé řešení
- Příležitosti pro socioekonomický rozvoj

Účast je přislíbena z řad včetně jednotlivých národních vlád, mezinárodních orgánů, společností a start-upů a zástupců znalostních center.

Chcete-li se zúčastnit této akce, přihlaste se k odběru informačního bulletinu, který Vás bude pravidelně informovat o jednotlivých krocích (jak a kdy se zaregistrovat). Pro více informací navštivte stránku: <https://etsc.eu/wp-content/uploads/PIN-Talk-Austria-Agenda-07-05-2018-Website-Version.pdf>.

Uvítáme, pokud se budete účastnit některé z akcí, když nám zašlete své postřehy, které budeme moci sdílet s dalšími zájemci o aktuality z oblasti udržitelné mobility. Děkuje.

Jak se stát členem CIVINETu

Žádost o členství je podmíněna zasláním:

- vyplněné přihlášky,
- deklarace zájmu stát se členem CIVINET na hlavičkovém papíru subjektu žádajícího o členství,
- dalších dokladů prokazujících rozhodnutí a oprávněnost rozhodnutí příslušného orgánu žadatele stát se členem CIVINET (v případě obcí/měst výpis usnesení rady nebo zastupitelstva o pověření osoby zastupovat město/obci a výpis usnesení zastupitelstva o schválení podání žádosti o členství)

na sekretariát CIVINET (Sekretariát CIVINET, Centrum dopravního výzkumu, v. v. i., Líšeňská 33a, 636 00 Brno) a elektronicky na e-mailovou adresu civinet@cdv.cz.

Rozlišujeme dva typy členství:

Řádné členství

s právem hlasování mohou získat místní samosprávné authority z České a Slovenské republiky, které mají zájem a jsou schopny se zapojit do Iniciativy CIVITAS.

Přidružené členství

je otevřeno asociacím, výzkumným centrům, univerzitám a dalším organizacím, které mají odborný zájem o udržitelnou městskou dopravu.

Kontakty

Sekretariát CIVINET Česká a Slovenská republika, z.s.

Centrum dopravního výzkumu, v. v. i.
Líšeňská 33a, 636 00 Brno
e-mail: civinet@cdv.cz

Kontaktní osoba v ČR:

Ing. Zbyněk Sperat, Ph.D., e-mail: civinet@cdv.cz

Kontaktní osoba na Slovensku:

doc. Ing. Dana Sitányiová, PhD., email: dana.sitanyiova@fstav.uniza.sk

Více informací o CIVINETu vč. přihlášky do CIVINETu a deklarace zájmu o členství jsou k dispozici na internetových stránkách <http://www.civinet.cz>.

O CIVINETu Česká a Slovenská republika, z.s.

Spolek CIVINET Česká a Slovenská republika, z. s., byl zapsán do spolkového rejstříku 15. listopadu 2014, IČO 03519996. Jedná se o síť měst a obcí se zájmem o udržitelnou mobilitu a inovativní řešení v dopravě. Jde o jednu z deseti sítí CIVINET, které působí na území EU.

O Zpravodaji CIVINETu Česká a Slovenská republika

Tento elektronický čtvrtletník slouží k informování všech zájemců o udržitelnou městskou mobilitu. Nabízí informace o vývoji v oblasti udržitelné mobility, o iniciativě CIVITAS a politikách Evropské komise. Příspěvky pochází od členů a sekretariátu CIVINET Česká a Slovenská republika a dalších evropských sítí CIVINET.

Redakce: Mgr. Alena Klímová
Mgr. Michal Bajgart
Ing. Zbyněk Sperat, PhD.
(Centrum dopravního výzkumu, v. v. i.),

Sdělení

Názory zde prezentované jsou názory autorů a nemusí nutně odrážet pohledy Evropské komise.

Uzávěrka tohoto čísla: 15. 12. 2018